

Има пара, опрезно с трошењем

Интервју Мирка Цветковића листу "Политика", 11.06.2007. године

Највише буџетског новца ће и ове године отићи на плате запослених у јавном сектору и додатке фондовима социјалног осигурања, открива министар финансија Мирко Цветковић.

Овогодишњи српски буџет приходоваће знатно више од 500 или гледано из другог угла апетити буџетских корисника мораће да се зауставе испод 600 милијарди динара. Приходи и расходи, како је и најављено, биће избалансирани, а дилема да ли ће држава у својим билансима бележити мањак или вишак је отклоњена: први постизборни буџет биће у благом дефициту – свакако мањем од један одсто бруто домаћег производа.

Не зна се да ли је протекле недеље било теже новом српском министру Мирку Цветковићу да убеди кориснике новца из државне касе да жеље уподобе могућностима или нама домаћинима да министра – госта "Политикиног" пословног клуба – наговоримо да пре него што се стави тачка на буџетске рачунице ипак открије и нешто детаља. Тек, коначним исходом не можемо бити незадовољни: ни министар који је успео да државни мањак у међувремену сведе на мање него што је и сам најављивао, ни ми који смо "пре рока" добили и нешто до сада договорених бројки.

Ко и на колико може да рачуна из државне касе? На коме се уштедело, а ко је добио више?

Још не смем да кажем конкретне цифре, не зато што нећу, него због тога што су преговори у току. Ситуација је класична: сви траже више, а ја нудим мање. Али, предлог буџета ми морамо завршити и Скупштини на разматрање проследити до 14-15. јуна.

Остало је још само неколико дана и у утврђеном буџетском оквиру издвајају се бар најкрупније ставке...

Највећа ставка ће и ове године бити плате запослених у државним органима, организацијама и јавним службама на које ће отићи 29 одсто текућих расхода. За покриће дефицита фондова социјалног осигурања намењено је 27 одсто, што је извесно смањење у односу на прошлогодишњих 29,6 одсто, док је за трансфере локалним самоуправама предвиђено 12,5 одсто укупних расхода, четири одсто веће учешће него прошле године.

Колико је предвиђено за Национални инвестициони план, који је сада у буџету?

Ту је већ договорена сасвим конкретна бројка – за цео овогодишњи Национално-инвестициони план предвиђене су 44,3 милијарде динара.

То је нешто мањи износ од оног који је раније најављиван?

Да, говорило се о 50 милијарди динара. Ми смо за прво полугодиште планирали 20,6 милијарди, од којих је 14 милијарди већ утрошено и још шест ће се потрошити за радове који су у току, док су за друго шестомесечје намењене још 24 милијарде динара.

Који су то појединачни пројекти?

НИП је вишегодишњи пројекат и наше дугорочно опредељење је да на рачун текуће потрошње повећамо капитални део у буџету и то у оквиру регуларне потрошње, а не из неких ванредних прихода: да уместо, на пример, у куповину аутомобила тај новац улажемо у пројекте који нису атрактивни за приватне инвеститоре а значајни су за земљу. Пре свега у инфраструктуру, путеве, можда чак и у брзе пруге, што да не, као што то сада раде Хрвати.

Говорили сте о суфициту са којим држава излази из привременог финансирања. Има оних који се питају где се тај вишак изгубио?

Истина је да ћемо прво полугодиште завршити суфицитом, који је крајем маја био око 30 милијарди динара. Али то је са једне стране резултат законом лимитиране потрошње прошлогодишњим нивоом, а са друге повећаних прихода, између осталог од приватизације и продаје лиценце за телекомуникације. Тим суфицитом покриће се она плаћања која су одложена због постављених лимита и потрошња у наредном периоду, па не можемо рачунати са суфицитом на крају године.

За разлику од неких Ваших колега, не звучите забринуто. Какво је здравље српских јавних финансија, објективно?

Искрено, нисам забринут. Ако ме питате да ли имамо паре – имамо, а ако питате можемо ли да трошимо више – не можемо. Мислим и да је боље што не можемо, како додатно не бисмо притискали прегрејану тражњу, која за последицу има спољнотрговински дефицит као главни ризик по макроекономску стабилност.

Прегрејаној тражњи кумовала је и сама држава, повећањем плата у јавном сектору?

Три су чињенице. Прва је да су плате доста порасле и да су високе, претпостављам услед предизборне атмосфере, и хоћу да верујем на законит начин. Друга је да их сада не можемо смањивати и да смо са затеченим ушли у израду овог буџета. И трећа је да морамо ограничити њихов даљи раст – водећи

рестриктивну политику зарада у државној управи и јавним службама и инсистирајући на смањењу трошкова јавних предузећа.

Шта ћете конкретно учинити?

По свој прилици мораћемо да идемо на плафонирање укупних фондова, уз могућност да се у оквиру те суме боље награде они који боље раде.

Последице спорог реструктурисања великих друштвених и јавних привредних система и те како се рефлектују на буџет. И даље су велика издвајања за директне и индиректне субвенције и кад се оне тако и не називају?

Политика и ове владе је да се смање директне субвенције које су се давале предузећима, формално у виду кредита а суштински бесповратно и то у корист транзиционог фонда. Јер, када неке дате субвенцију он је потроши и следећег месеца долази и опет тражи, а кад исплатите отпремнине радницима онда му се смањује број запослених и притисак на фонд плата, па предузеће постаје атрактивније за купце.

Брзо ће јесен када истиче уговор по коме држава финансира плате "Заставиних" вишкова.

Тај проблем се решава спорије него што је очекивано. "Застава запошљавање и образовање" је стартовала са седам-осам хиљада и за четири-пет година свела број прекобројних радника на четири и по хиљаде. Ако се настави тим темпом, многи ће ту дочекати и пензију. А за њихове плате месечно издвајамо готово милион евра. У септембру ћемо се поново суочити са дилемом: да ли да опет, по трећи пут, продужимо уговор или да исплатимо отпремнине и то завршимо.

За шта сте Ви?

О томе ће одлучивати Министарство економије, али гледано из буџетског угла јефтиније нам је да исплатимо отпремнине, јер то ћемо кад-тад морати да учинимо.

Велики корисник буџетских субвенција, уз "Заставу", јесте и Бор? Таман кад се учинило да се Бор скида са врата државе, тендер је пропао...

Уколико постоје законске могућности да се разговара са другопласираним понуђачем, то треба што пре учинити, а ако не постоје онда што пре расписати нови тендер.

Упркос убеђивањима да око приватизације јавних предузећа постоји сагласност главних партнера у влади, честе су различите и збуњујуће изјаве.

Једни се залажу за мало-помало на више година, а други за што пре и све ођедном. Какав је данас Ваш став?

Исти као некада. Укратко: прво дерегулација са реструктурисањем, па приватизација. Заправо проблем јавних предузећа је што послују у монополистичком амбијенту и сви економисти се слажу да је од државног гори приватни монопол. Стога је важно да се претходно кроз регулацију, ако већ не може да се уведе тржиште, уведу правила која ће симулирати тржишну утакмицу, па да се онда иде на приватизацију.

Рецимо, у електроенергетици постоји идеја да се прво приме нови независни произвођачи унутар система пре него што се уђе у озбиљнију приватизацију целине или појединачних објеката.

Потпредседник Ђелић је обећао пререгистрацију аутомобила са црногорским таблицама, да би министар Динкић након неколико дана категорички одбацио ту могућност. Да ли сте Ви за или против и под којим условима?

Сматрам да је то питање политичког договора, али уколико се овај проблем решава требало би прво изменити пратеће прописе. Пререгистрација тих возила неће имати значајног утицаја на буџет, али има моралну димензију: с једне стране према онима који су поштујући важеће прописе у Србији куповали аутомобиле са евро три стандардом, а са друге према онима који возе аутомобиле са црногорским таблицама и којима је пререгистрација обећана.

Пензије ће бити нешто боље, али се не зна кад ће се то десити?

Сматрам да сва обећања, нарочито предизборна, морају да се испуне. Најављено, да ће се увести швајцарска формула која омогућава да се пензије усклађују сем са растом трошкова живота, делом и са зарадама. Међутим, то је неизводљиво у овој години.

(Аутор: Весна Јеличић)